

УДК 343.163:343.132(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2022.3.30>**Д. Г. Іллящук**здобувач Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний університет бізнесу і права»

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ОСОБИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У статті аналіз положень Кримінального процесуального кодексу України дозволяє розглядати процесуальне керівництво як одну із форм прокурорського нагляду, що не у повну мірі відповідає оновленим положенням Конституції України в частині функціональної спрямованості діяльності такого суб'єкта сторони обвинувачення, позаяк процесуальне керівництво, в поєднанні з іншими повноваженнями (Закон «Про прокуратуру»), дозволяє спрямувати досудове розслідування щодо отримання нових або перевірки вже наявних доказів у кримінальному провадженні, посилюючи таким чином процесуальний статус прокурора саме як сторони обвинувачення. Водночас, надання прокуророві такого широкого спектру повноважень при здійсненні нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва, зумовлює відповідальність щодо правових наслідків процесуальних рішень сприяючи реалізації правозахисної функції держави. Відтак, кримінальна процесуальна діяльність прокурора щодо забезпечення прав особи на стадії досудового розслідування здійснюється ним від імені суспільства і в публічних інтересах з метою забезпечення верховенства права; виконання законів органом, який здійснює таке розслідування; їх охорони, захисту; забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування.

Надано поняття кримінальної процесуальної діяльності прокурора щодо забезпечення прав особи на стадії досудового розслідування – це самостійна процесуальна наглядова діяльність за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва (виконанням ним повноважень процесуального керівника), спрямована на створення необхідних умов (забезпечення) для здійснення прав і свобод особи шляхом сприяння реалізації, охорони (запобігання правопорушенням), захисту та відновлення у разі їх порушення при проведенні процесуальних дій в рамках кримінального провадження, забезпечення прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень (процесуальне керівництво досудовим розслідуванням).

Сутність прокурорського нагляду за додержанням законів полягає в тому, що саме прокурор як суб'єкт збирання та подання до суду клопотань, скарг, речей, документів, доказів, а також формування обвинувачення шляхом організації та здійснення досудового розслідування, яке він має підтримувати в майбутньому судовому розгляді, зобов'язаний дбати про неухильне дотримання вимог закону дізнавачами, слідчими, детективами та працівниками оперативних підрозділів з метою формування належних, допустимих, достовірних і достатніх доказів на засадах публічності, професійності, ініціативності, самостійності, дискреційності повноважень.

Верховенство права й законність у кримінальній процесуальній діяльності прокурора складають зміст забезпечення прав особи у досудовому розслідуванні як загального та окремого, адже законність є одним із структурних компонентів нормативного змісту верховенства права.

Ключові слова: прокурор, кримінальне судочинство, кримінальна процесуальна діяльність, процесуальний порядок, сторона обвинувачення, процесуальне керівництво, прокурорський нагляд.

Забезпечення прав і свобод людини та громадянина в Україні є одним з пріоритетних завдань як держави загалом, так і органів правопорядку зокрема. Сучасна світова спільнота активізує процеси з посилення ролі прав і свобод людини та громадянина, що безпосередньо пов'язано з проблемою їх порушення і притягнення осіб, які вчиняють ці діяння, до відповідальності. Тому, якісне оновлення системи кримінальної юстиції, інституції якої здатні забезпечити охорону прав і свобод людини, боротьбу зі злочинністю, захист інтересів суспільства та держави, у тому числі передбаченими законом кримінологічними засобами діяльності є на часі та актуальним. Реформування системи кримінальної юстиції вплинуло на органи, які здійснюють досудове розслідування, формують та підтримують обвинувачення. Важливою складовою цієї системи є прокуратура, правовий статус якої зазнав суттєвих змін у результаті конституційної реформи в Україні.

На сьогодні, прокуратура визнається Конституцією України не як державний орган, діючий за своїм статутом у системі однієї із видів державної влади (законодавчої, виконавчої чи судової), а як орган Української держави, що з конституційно-правових позицій – це єдино централізована структура, яка має сприяти реалізації правової політики держави в усіх напрямках суспільних відносин. Адже конституція України у розділі VII визначає прокуратуру як єдину систему функціонального призначення, яка здійснює законність не для тотального контролю і виділяє її як провідну державну організацію, що здатна оцінювати та поєднувати інтереси держави з правами і свободами громадянина, коли йдеться про правовий порядок і відповідальність його порушників [1, с. 16].

Враховуючи те, що Україна однією з головних стратегічних цілей задекларувала входження в європейський простір, демократичні перетворення, що відбуваються в Україні, формування громадянського суспільства і побудова правової, демократичної, соціальної держави вимагають політичної, соціальної, економічної, культурної модернізації сучасного українського суспільства та вдосконалення державної влади. І одне з найскладніших завдань цієї суспільно-політичної реформи полягає в зміні взаємовідносин влади і людини, налагодження між ними дієвого зворотного зв'язку. Особливо актуальним у цьому плані є вивчення європейського та світового досвіду функціонування органів прокуратури [2, с. 141].

Відповідно до ст. 131–1 Основного закону на прокуратуру покладено здійснення: 1) підтримання публічного обвинувачення в суді; 2) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, нагляд за негласними слідчими (розшуковими) діями та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку; 3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом [3]. Водночас, відповідно до Закону України «Про прокуратуру» прокуратура становить єдину систему, яка здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави, а саме: 1) підтримання державного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді; 3) нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство. Більше того, така функція у ч. 1 ст. 25 Закону викладена зовсім іншим чином: «Прокурор здійснює нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, користуючись при цьому правами і виконуючи обов'язки, передбачені Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» [4] та КПК України [5]»; 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян (ст. 1, 2) [6].

Як зазначає І. В. Рогатюк, кримінально-процесуальна діяльність прокурора – це врегульована кримінальним процесуальним законодавством діяльність спеціально уповноваженого державою суб'єкта, що здійснюється в чітко визначених законодавством межах, у відповідній процесуальній формі та з метою забезпечення реалізації завдань кримінального провадження [7, с. 46]. У свою чергу, як вірно зауважує, О. М. Толочко, така діяльність включає в себе й функції органів прокуратури визначені Основним законом, а також форми і методи виконання процесуальних функцій залежать від стадії кримінального процесу, на якій здійснюється діяльність прокурора. Наприклад, у досудовому кримінальному провадженні прокурор діє передусім як організатор розслідування кримінальних правопорушень, відповідає за строк і якість їх розслідування та передачу матеріалів кримінальних проваджень до суду. Він процесуально керує досудовим розслідуванням.

У судовому провадженні прокурор як рівноправна сторона процесу підтримує державне обвинувачення, а в разі прийняття судом незаконного або необґрунтованого рішення – має право оскаржувати його та відстоювати свою думку у вищому суді [8].

Кримінально-процесуальні функції – це окремі види та напрями кримінально-процесуальної діяльності [9]. Це визначення для багатьох процесуалістів є базовим, вихідним, вони по суті його розвивають і конкретизують. Так, В. Т. Маляренко зазначає, що процесуальна функція – певний напрям, особливим чином відмежована сторона, вид кримінально-процесуальної діяльності [10]. За Л. Д. Удаलोвою, кримінально-процесуальна функція – це частина кримінально-процесуальної діяльності, яка реалізується у правовідносинах [11]. О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль вказують, що даним поняттям охоплюються види та напрями діяльності суб'єктів кримінального процесу, обумовлені їх роллю, призначенням та метою участі у справі [12]. Л. М. Лобойко вважає, що процесуальні функції у кримінальному судочинстві – це види (компоненти, частини) кримінально-процесуальної діяльності, які розрізняються за особливими безпосередніми цілями, що досягаються у підсумку провадження у справі [13].

Кожна функція, слушно зазначає М. А. Погорецький, прямо чи посередньо, безпосередньо чи опосередковано впливає із завдань та цілей процесу [14, с. 14]. Тому виділення тих чи інших функцій та можливість їх здійснення конкретними суб'єктами процесу залежать не від волі та бажання останніх, а від законодавця, котрий, враховуючи низку факторів, у тому числі й закони психології, нормативно закріпив відповідну структуру судочинства, яка відображає реальний стан речей, прав і законні інтереси суб'єктів процесу та цілі, досягнути яких вони прагнуть. Інакше кажучи, кримінально-процесуальна функція – це об'єктивна категорія, яка відображена у чинному законі та визначає процесуальне становище даного суб'єкта. Тому характер процесуальної функції, яку здійснює суб'єкт, не залежить від його конкретної позиції у даному кримінальному провадженні.

Повертаючись до питання про поняття кримінально-процесуальних функцій, слід наголосити, що правильним за своєю суттю є визначення, яке дав М. М. Михеєнко. Щоправда, як і деякі інші автори, він не розкриває, що саме розуміється під напрямом процесуальної

діяльності. Узагальнюючи різні погляди щодо поняття кримінально-процесуальних функцій, можна зробити висновок, що з ним найчастіше за все пов'язують діяльність певних суб'єктів, спрямовану на досягнення відповідних завдань і цілей кримінального судочинства. Такий підхід вважається вірним. Але при цьому слід мати на увазі, що неможливо поширювати поняття процесуальної функції на кримінальний процес в цілому, так само, як і на окремі процесуальні рішення та дії, оскільки це позбавило б дане поняття сенсу. Процесуальна функція, слушно вважає В. Г. Дрозд, поняття часткове щодо кримінального процесу в цілому, оскільки є однією з його сторін; і у той же час поняття загальне по відношенню до окремих процесуальних дій та рішень, бо функція є обґрунтованою єдністю цілі, сукупністю процесуальних дій та, у відповідних випадках, рішень [15].

Характеризуючи процесуальні функції, мабуть, більш правильно говорити про основні напрями, тобто такі, які в своїй сукупності безпосередньо та у найбільш концентрованій формі виражають сутність кримінального судочинства, сприяють реалізації його завдань.

Таким чином, варто наголосити, що нормативно-визначеним функціям прокурора відповідають напрями кримінальної процесуальної діяльності, а саме:

наглядовий у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням (ч. 2 ст. 36 КПК України);

обвинувальний, який розпочинається з повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення на стадії досудового розслідування й до винесення обвинувального вироку судом.

Таким чином, елементами функціональної структури кримінальної процесуальної діяльності прокурора в досудовому провадженні є функції: обвинувачення; процесуального керівництва досудовим розслідуванням; представництво інтересів держави у суді. Кожна стадія кримінального процесу має свою мету і завдання. Прокурор виступає учасником всіх стадій кримінального процесу, виконує певну роль в досягненні цілей кожної стадії. Саме тому, кримінальна процесуальна функція – це роль учасника кримінального процесу в досягненні цілей певного етапу кримінального процесу [16, с. 517].

Загалом, оптимізація функціонального призначення прокуратури, у тому числі й шляхом прийняття нового КПК України, була обумов-

лена низкою об'єктивних чинників, серед яких, зокрема, і зобов'язання України перед Радою Європи щодо реформування інституту прокурорського нагляду. Так, відповідно до ст. 15.b Статуту Ради Європи: «прокуратура має виконувати ключову роль у національних системах кримінального судочинства, а також у міжнародній співпраці з кримінально-правових питань» [17]. Необхідність реформування прокуратури згодом була підтверджена і в Резолюціях Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1244 (2001), № 1513 (2001) та № 1346 (2003).

Саме тому логічним кроком щодо удосконалення кримінального судочинства, у тому числі в частині кримінальної процесуальної діяльності прокуратури, стало прийняття 13 квітня 2012 р. нині чинного КПК України, який набрав чинності 20 листопада 2012 р. У редакції КПК України закріплено окремі демократичні положення. Насамперед, це стосується реального забезпечення прав громадян шляхом закріплення принципу змагальності сторін у кримінальному провадженні. Зокрема, надання сторонам рівних можливостей щодо збирання та подання до суду клопотань, скарг, речей, документів, доказів, а також реалізації інших процесуальних прав (ст. 22, 93 КПК України) [5].

Відповідно до п. 15 ч. 1 ст. 3 КПК України прокурор – особа, яка обіймає посаду, передбачену статтею 15 Закону України «Про прокуратуру», та діє у межах своїх повноважень. Відповідно до ч. 2 ст. 36 КПК України прокурор здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням [5].

Виходячи з таких повноважень прокурора, видається за необхідне такого суб'єкта сторони обвинувачення визначити як особу, яка обіймає посаду, передбачену статтею 15 Закону України «Про прокуратуру» та діє в межах своїх повноважень з метою забезпечення виконання функцій держави, застосування Закону України про кримінальну відповідальність та виконання завдань кримінального провадження. Таке поняття закріпити у п. 15 ч. 2 ст. 3 КПК України.

Водночас, надання прокуророві такого широкого спектру повноважень при здійсненні нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва, зумовлює відповідальність щодо правових наслідків процесуальних рішень сприяючи реалізації правозахисної функції держави. Відтак, кримінальна проце-

суальна діяльність прокурора щодо забезпечення прав особи на стадії досудового розслідування здійснюється ним від імені суспільства і в публічних інтересах з метою забезпечення верховенства права; виконання законів органом, який здійснює таке розслідування; їх охорони, захисту; забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування.

Правозахисна функція є пріоритетним напрямом у функціонуванні сучасної української держави; вона базується на сучасному законодавчому забезпеченні, відображає закономірності розвитку українського суспільства, а також зовнішні чинники, що визначають стратегічний розвиток України. Правозахисна функція сучасної держави- це передусім діяльність держави із захисту прав і свобод людини і громадянина, утвердження законності і правопорядку в усіх сферах суспільного і політичного життя [18, с. 257]. Базовим орієнтиром правозахисної функції української держави є визнання пріоритету людини, її прав і свобод у сукупності з державними гарантіями їх захисту, що передбачає відповідні обов'язки держави з їх забезпечення. Реалізація правозахисної функції держави забезпечується органами прокуратури під час кримінального переслідування особи шляхом процесуального керівництва досудовим розслідуванням та здійснюючи нагляд за додержанням законів під час прийняття рішень та проведення оперативно-розшукових заходів [2, с. 70].

Важливо усвідомлювати, що принцип верховенства права охоплює не лише змістовний аспект (правового відношення між людиною і державою на засадах визнання людини вищою соціальною цінністю), але й процедурний аспект, який базується на вимогах відповідності правотворчої та правозастосовної практики певним стандартам, як-от: заборона зворотної дії закону, вимога ясності та несуперечності закону; вимога щодо однакового застосування закону; застосування покарання виключно на підставі закону та ін. Наприклад, у відомому звіті Венеціанської комісії (2011 р.) на підставі аналізу правових систем європейських держав у пошуках спільних елементів, характерних як для «верховенства права», так і «правової держави», пропонується щонайменше 6 необхідних елементів, яких необхідно дотримуватися не лише формально, але й по суті. Ними є: 1) законність, включно з прозорим, підзвітним і демократичним процесом прийняття законів; 2) правова визначеність; 3) заборона довільності у прийнятті рішень; 4) доступ до право-

суддя, що здійснюється незалежним і безстороннім судом, включно з можливістю оскаржити в суді адміністративні акти; 5) повага до прав людини; 6) недискримінація і рівність перед законом [19, с. 10].

У законності концентровано виражена властивість права щодо протистояння сваволі в процесі впорядкування суспільних відносин. У правовій державі законність (правозаконність) є гарантією правомірності застосованого примусу; це явище у повному обсязі може існувати тільки за демократичних правових режимів, які здатні забезпечити прийняті закони, адекватні сутності права. Наприклад, У справі «Полторацький проти України» (Poltoratskiy v. Ukraine) ЄСПЛ розглядав скаргу, яка стосувалася умов тримання та поведіння із заявником у «коридорі смерті» у СІЗО Івано-Франківської області, зокрема: «... У своїй заяві (№ 38812/97) заявник скаржився на обмеження права на побачення з родиною, а також на те, що йому не дозволяли мати зустрічі з адвокатом та відсилати й отримувати листи, дивитися телебачення і мати будь-який зв'язок із зовнішнім світом. Можливо, враховуючи, що це було лише друге рішення по суті проти України (від 23 квітня 2003 року), у ньому ЄСПЛ доволі детально виклав свою попередню прецедентну практику щодо концепції «відповідно до закону», зокрема, як підставу виправданості втручання у права, гарантовані статтею 8 Конвенції» [20].

Варто підтримати науковців, які відмічають що: «...наглядові прокурорські правові засоби це лише прийоми і способи, тобто правовий інструментарій, за допомогою якого прокурор реалізує свої повноваження, а не самі його повноваження, визначені законом...» [21, с. 70]. Що ж до меж реалізації наданих прокурору прав, то вони визначають лише рамки в яких прокурор реалізує свої права і обов'язки і не розкривають змісту самих його повноважень. Для зняття всіх цих протиріч законодавець зобов'язаний доповнити ч. 1 ст. 3 КПК України чітким визначенням терміну «повноваження прокурора». Це буде сприяти значному підвищенню ефективності прокурорського нагляду у досудовому розслідуванні [22].

Науковці-правники виділяють такі основні форми процесуального керівництва: наглядова – головна, при здійсненні якої предметом є насамперед законність рішень, що приймаються слідчим (повний прокурора доступ до матеріалів, документів та інших відомостей, що стосуються досудового розслідування);

керівна – прокурор організує, планує, координує процес досудового розслідування, надає вказівки та доручення дізнавачу, детективу, слідчому, оперативним підрозділам та органам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність (вказівки прокурора є обов'язковими для виконання); погоджувальна – погодження або відмова в погодженні клопотань слідчого до слідчого судді про проведення процесуальних дій у випадках, передбачених КПК України; затвердження, внесення змін чи відмова у затвердженні обвинувального акта, клопотань про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру; відмовна – скасування незаконних чи необґрунтованих постанов слідчого; виконавча –самостійне проведення процесуальних дій [23, с. 250–251]:

Мета діяльності та особлива роль прокурора у кримінальному процесі безумовно породжують специфіку правового статусу даного суб'єкта кримінального провадження. Вбачається, що повнота дослідження питань, які становлять предмет даної роботи, може бути забезпечена шляхом використання дедуктивного методу наукового пізнання: просування від найбільш загальних теоретико-методологічних положень до конкретних проблем доктринального та прикладного характеру. Тож, керуючись вищезначеним, доцільно перш за все звернутися до загальнотеоретичних підходів щодо визначення процесуального статусу (положення) прокурора у кримінальному провадженні [24, с. 8].

Положеннями чинного законодавства не закріплюються належні механізми, які б забезпечували можливості реального впливу на прокурора, що, зловживаючи своїми повноваженнями, перешкоджає діяльності оперативного підрозділу чи органу досудового розслідування. На противагу, у переважній більшості зарубіжних країн контрольні повноваження прокуратури щодо органів досудового розслідування обмежуються встановленням зовнішнього контролю за її діяльністю з боку інших державних органів. В окремих країнах можливості впливу прокуратури на органи досудового розслідування, суди обмежуються інституційною побудовою такого органу в державі [25].

Підсумовуючи проведене дослідження, слід констатувати, що Закон України «Про прокуратуру» був би об'єктивнішим якби розкривав основні терміни з питань організації прокурорського нагляду за додержанням законів при проведенні негласних слідчих оперативно-розшукової діяльності, зокрема і органами Наці-

ональної поліції України. Доцільно в цьому визначити поняття та сутність прокурорського нагляду у даній сфері, цілі, завдання, об'єкт, предмет і межі прокурорського нагляду за додержанням законів при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій органами Національної поліції України.

Таким чином, аналіз положень ст. 36 КПК України дозволяє розглядати процесуальне керівництво як одну із форм прокурорського нагляду, що не у повну міру відповідає оновленим положенням Конституції України в частині функціональної спрямованості діяльності такого суб'єкта сторони обвинувачення, позаяк процесуальне керівництво (ч. 2 ст. 36 КПК України), в поєднанні з іншими повноваженнями (Закон «Про прокуратуру»), дозволяє спрямувати досудове розслідування щодо отримання нових або перевірки вже наявних доказів у кримінальному провадженні (прокурор уповноважений починати досудове розслідування, мати повний доступ до його матеріалів, документів та інших відомостей; приймати процесуальні рішення; надавати вказівки та доручення; брати участь у проведенні процесуальних дій, або особисто їх проводити), посилюючи таким чином процесуальний статус прокурора саме як сторони обвинувачення. Водночас, надання прокуророві такого широкого спектру повноважень при здійсненні нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва, зумовлює відповідальність щодо правових наслідків процесуальних рішень сприяючи реалізації правозахисної функції держави. Відтак, кримінальна процесуальна діяльність прокурора щодо забезпечення прав особи на стадії досудового розслідування здійснюється ним від імені суспільства і в публічних інтересах з метою забезпечення верховенства права; виконання законів органом, який здійснює таке розслідування; їх охорони, захисту; забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування.

Виходячи з цього, кримінальна процесуальна діяльність прокурора щодо забезпечення прав особи на стадії досудового розслідування – це самостійна процесуальна наглядова діяльність за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва (виконанням ним повноважень процесуального керівника), спрямована на створення необхідних умов (забезпечення) для здійснення прав і свобод особи шляхом

сприяння реалізації, охорони (запобігання правопорушенням), захисту та відновлення у разі їх порушення при проведенні процесуальних дій в рамках кримінального провадження, забезпечення прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень (процесуальне керівництво досудовим розслідуванням). Таке поняття необхідно закріпити у п. 15-1 ч. 2 ст. 3 КПК України.

Список використаної літератури:

1. Карпунцов В., Селіванов О. Нове праворозуміння функцій прокуратури у реалізації правової політики держави. *Вісник прокуратури*. 2015. № 1 (163). С. 16-21.
2. Курбатова І. С. Прокурор у кримінальному судочинстві: теоретичні та прикладні проблеми реалізації державою конституційних прав людини і громадянина: монографія. Ірпінь: Університет державної фіскальної служби України, 2020. 370 с.
3. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
6. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
7. Рогатюк І. В. Процесуальна діяльність прокурора на стадії досудового розслідування: монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. 544 с.
8. Толочко О. М. Процесуальна діяльність прокурора у кримінальному провадженні: структурно-функціональний аспект. *Вісник Національної академії прокуратури*. 2013. № 4 (32). С. 49–55.
9. Михеєнко М. М., Нор В. Т., Шибіко В. П. Кримінальний процес України. Київ, 1992. 431 с.
10. Маляренко В. Т. Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2005. 512 с.
11. Кримінальний процес: підручник / за заг. ред. В. В. Коваленка, Л. Д. Удалової, Д. П. Письменного. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 544 с.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. Харків: Право, 2012. 768 с.
13. Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальне право: курс лекцій. Київ: Істина, 2005. 456 с.

14. Погорецький М. Теорія кримінального процесуального доказування: проблемні питання. *Право України*. 2014. № 10. С. 12–25.
15. Дрозд В. Г. Правове регулювання досудового розслідування: проблеми теорії та практики : монографія. Одеса : Гельветика, 2018. 448 с.
16. Шульган І. І. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням як окрема функція органів прокуратури. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія *Юридичні науки*. 2016. № 837. С. 516–520.
17. Щодо заявки України на вступ до Ради Європи: висновок Парламентської Асамблеї Ради Європи від 26 верес. 1995 р. № 190 (1995). URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_590.
18. Аракелян М. Нова парадигма правозахисної функції сучасної демократичної держави. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 252-258.
19. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Науково-методичний посібник для суддів. 2-ге вид. випр., допов. Київ, 2015. 208 с.
20. Справа «Полторацький проти України» (Заява № 38812/97). Страсбург 29 квітня 2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_838#Text
21. Колесник Г. Р. Прокурорський нагляд у досудовому розслідуванні за КПК України 2012 року: функціональна характеристика, повноваження, форми реалізації. *Форум права*. 2016. № 5. С. 68–72.
22. Козаченко А. О. Прокурор як суб'єкт кримінальної-процесуальної діяльності в кримінальних провадженнях щодо окремої категорії осіб. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Вип. 6. С. 254–260. URL: nvrpp.in.ua/vip/2022/6/43.pdf
23. Організація та діяльність органів прокуратури України: навч. посіб. П. М. Каркач, В. В. Кривобок, В. С. Бабкова та ін.; за ред. П. М. Каркача. Харків : Право, 2019. 500 с.
24. Колодчин В. В., Туманянц А. Р. Повноваження прокурора в судовому провадженні у першій інстанції : монографія. Харків: ТОВ «Оберіг», 2016 228 с.
25. Демідов І. І. Основні підходи до розуміння поняття прокурорського нагляду за проведенням контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупки товарів, предметів і речовин. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 1. С. 356–360.

Illiaschchuk D. H. Peculiarities of the prosecutor's criminal procedural activity regarding ensuring the rights of a person in criminal proceedings

In the article, the analysis of the provisions of the Criminal Procedural Code of Ukraine allows us to consider procedural management as one of the forms of prosecutorial supervision, which does not fully correspond to the updated provisions of the Constitution of Ukraine in terms of the functional orientation of the activities of such an entity of the prosecution, since procedural management, in combination with other powers (Law «On the Prosecutor's Office»), allows to direct a pre-trial investigation regarding the acquisition of new or verification of already existing evidence in criminal proceedings, thus strengthening the procedural status of the prosecutor precisely as a party to the prosecution. At the same time, giving the prosecutor such a wide range of powers in supervising the observance of laws during the pre-trial investigation in the form of procedural guidance presupposes responsibility for the legal consequences of procedural decisions, contributing to the implementation of the state's human rights function. Therefore, the criminal procedural activities of the prosecutor regarding ensuring the rights of a person at the stage of pre-trial investigation are carried out by him on behalf of society and in public interests in order to ensure the rule of law; enforcement of laws by the body conducting such an investigation; their protection, protection; ensuring a prompt, complete and impartial investigation.

The concept of the prosecutor's criminal procedural activity regarding ensuring the rights of a person at the stage of pre-trial investigation is provided - it is an independent procedural supervisory activity for compliance with laws during the conduct of a pre-trial investigation in the form of procedural leadership (by him exercising the powers of a procedural leader), aimed at creating the necessary conditions (ensurement) for the implementation rights and freedoms of a person by promoting implementation, protection (prevention of offenses), protection and restoration in the event of their violation during procedural actions within the framework of criminal proceedings, ensuring the adoption of legal and impartial procedural decisions (procedural management of pre-trial investigations).

The essence of the prosecutor's supervision over the observance of the laws is that it is the prosecutor as the subject of collecting and submitting to the court petitions, complaints, things, documents, evidence, as well as forming an accusation by organizing and conducting a pre-trial investigation, which he must support in the future court proceedings. proceedings, is obliged to ensure strict compliance with the requirements of the law by inquirers, investigators, detectives and employees of operative units in order to form proper, admissible, reliable and sufficient evidence on the basis of publicity, professionalism, initiative, independence, discretion of powers.

The rule of law and legality in the prosecutor's criminal procedural activities make up the content of ensuring the rights of a person in pre-trial investigation as general and separate, because legality is one of the structural components of the normative content of the rule of law.

Key words: *prosecutor, criminal justice, criminal procedural activity, procedural order, prosecution, procedural management, prosecutorial supervision.*